

Skillingaryd – en militärort H. ANKOMST OCH AVFÄRD

När järnvägen kom till Skillingaryd 1879 blev det ett transportmedel även för beväringarna. Det var med tåg man kom till Skillingaryd och med tåg man lämnade. Det var möten och avsked på många sätt. Men en och annan gång lämnade militären för närmast alltid som när regementet marscherade till Jönköping 1914 och när skjutskolan flyttade till Villingsberg 1948.

Foto: Okänd cirka 1890.

Loket var tillverkat i England 1876 och hade smeknamnet "Kaffekokaren". En militärtransport syns och lokföraren heter Bengtsson. Invid står banmästare Haglund. Bilden lär vara tagen kring 1890.

Det är den gamla stationen som syns, vilken revs och ersattes av en ny station 1907. I stationen hade militären en egen väntsal men det var endast för befälen. Det vanliga manskapet fick blanda sig med alla andra resenärer.

Foto: Okänd cirka 1905

Foto: Okänd 1914.

Förlag: Halls Bokhandel. Tryck: Svenska Litografiska AB, Stockholm 1914.

1914 var det mobilisering och påstigning på Slätten. Till höger skimtar stationen och Ljungberghs bostadshus vid Artillerigatan.

1914 stod kasernerna klara vid A 6 i Jönköping. Man lämnade då Skillingaryd för att ta till A 6 via de centrala delarna av staden.

Med sig från Skillingaryd tog man bokstavligen talat även Soldathemmet och det står än i dag kvar en bit söder om A 6 köpcentrum .

Foto: Svenska Litografiska AB, Stockholm cirka 1915.

I. Sociala motiv

Militärens närvaro i Skillingaryd har satt en stor prägel på samhällsbilden. I dag är det militära närvaron inte lika påtaglig men ingen kan undgå militärens närvaro. Än markant var det förr. Då ordnas genom midsommarfester och militärerna sig gärna med samhällets kvinnor. 1995 återupptogs den efter 59 år i vila storsön-

dagen. Det var en form av regementets dag. Numera firas storsöndagen udda år och framför allt militärens frivilligorganisationer visar då upp sig.

I. 1. Högtider

I. 2. Militärer och befolkningen möts

I. 3. Militära namn i Skillingaryd

I. 1. Högtider

Militären sätter ständigt sin prägel på Skillingaryd och än mer markant var det i början av 1900-talet med olika arrangemang som storsöndagar och midsommarfester.

Foto: Troligen Bror Malmquist cirka 1901.

Midsommarfirande på Slätten och Västra Lägret där man i mitten ser mässen (hus 146) och mängder med militärer och civilister. Det kan vara en Storsöndag som var en form av kompaniets dag. Sådana firades till och med 1936 och återupptogs på 1990-talet.

"Kapplöpningen" i Skillingaryd vid midsommartid men sannolikt inte samma år som på den andra bilden. Platsen är på Slätten strax öster om järnvägen. Bilden verkar vara tagen från hovfotografen Bror Malmquists hus på Södra Järnvägsgatan.

Foto: Troligen Bror Malmquist cirka 1901.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1905.

Midsommarfirande på Slätten nära byggnaderna på Västra Lägret. En del civilpersoner ses också på bilden.

Några damer som uppvaktades av militärer midsommar 1902. Bilden är tagen vid mässen på Västra Lägret (hus 146).

Foto: Privat cirka 1902.

I. 2. Militärer och befolkningen möts
Det har alltid förekommit möten militärer-skillingarydsbor emellan. I Skillingaryd har många fått utkomst tack vare militären och en och annan kvinna från orten gifte sig också med en militär.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1910.

Badplatsen låg vid Lagan, alldeles intill Åbron och här badade både militärer och civila.

Badorten, det låter något och militären badade ofta här i Lagan nära Åbron.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1914.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1914

En militär och Skillingarydsbor på gränsen till "Brooklyn", alltså bebyggelsen öster om Åbron.

Foto: Okänd cirka 1910.

Överstelöjtnant Seth och Ebba Gyllensvärd på sommarnöjet Charlottenborg strax utanför Skillingaryd. Seth var född 1856 och var här i 55-årsåldern.

Fotot är taget i sydöstra hörnet av den norra baracken. Hilda Mattsson var en välkänd person på 1930-talet och hon sålde våfflor till militären.

Foto: Okänd 1930. Nytryck: Arbetarrörelsens Kulturråd cirka 1990.

I. 3. Militära namn i Skillingaryd

Militärens prägel på Skillingaryd har bland annat tagit sig uttryck i namn som Artillerigatan, Infanterigatan, Slätten, Heden och Oscar. Sedan finns det ute på skjutfältet mängder av namn med militär anknytning. I Skillingaryds vapen finns till och med två kanoner, vilket understryker militärens betydelse.

Förlag: Ekegrens Pappershandel cirka 1902.

Från 1692 hade Jönköpings kompani Skillingaryd som övningsplats och det blev då aktuellt med ett gästgiveri på orten. Den 26 september 1695 sa kungen Karl XI ja till önskemålet. Gästis kom att bli det dagliga namnet för gästgivaregården. Till höger på vykortet ses en del av militärens byggnader.

Artillerigatan kallades ett tag Tofferydsvägen men numera har den fått namnet Kaffegatan. Det senare har att göra med att det var kaféer i vart och vartannat hus med anledning av alla militärer. I dag har gatan från järnvägen och rakt ut mot Västra Lägret namnet Artillerigatan.

Foto: Okänd cirka 1920.

Foto: Okänd cirka 1912 och här i form av ett nytryck kring 1985.

Någon frågade varför Carl Svensson hade målat hotell på taket och svaret kom snabbt: "Det är för flygarnas skull. När de landar här ska de ha sett vilket hotell de ska ta in på".

Vid Statoil byggdes ett värdshus 1983 och det blev ett namn med anknytning till det militära: Oscar med anledning av kung Oscar II som 1896 hade gästade Skillingaryd

Foto: Olssons Foto, Skillingaryd cirka 1990. Tryck: E. Danielsson, Genevad nr 2009.

J. Vykortsfotografering

Utan fotografer eller någon som säljer vykort skulle det inte finnas nostalgiska vykortssamlare.

J.1. Utomhusvyer

J.2. I fotoateljén

J.3. Markus Izikowitz och Bror Malmquist

J.4. Från Bror Malmquists

J. 1. Utomhusvyer

När fotografen uppenbarade sig tittade man oftast i kameran.

Foto: Okänd 1903.

Foto: Okänd cirka 1910.

Foto: Okänd cirka 1904 .

Foto: Okänd cirka 1907 .

Foto: Okänd framför mässen på Västra Lägrät cirka 1907.

Foto: Okänd cirka 1903.

Foto: Okänd cirka 1911.

Foto: Okänd cirka 1907.

J. 2. I fotoateljén

En yrkesfotograf har nästan alltid en ateljé och de flesta lät fotografera sig hos Bror Malmquist. Men det fanns även andra fotografer i samhället som Sara Haglund.

Foto: Okänd cirka 1906.

Det var populärt att gå till fotografen och sedan skicka ett vykort hem. Bilden med tio män är tagen i Bror Malmquists ateljé 1904. Den med 24 män visar de som mönstrade i Skillingaryd 1919.

Foto: Okänd cirka 1910.

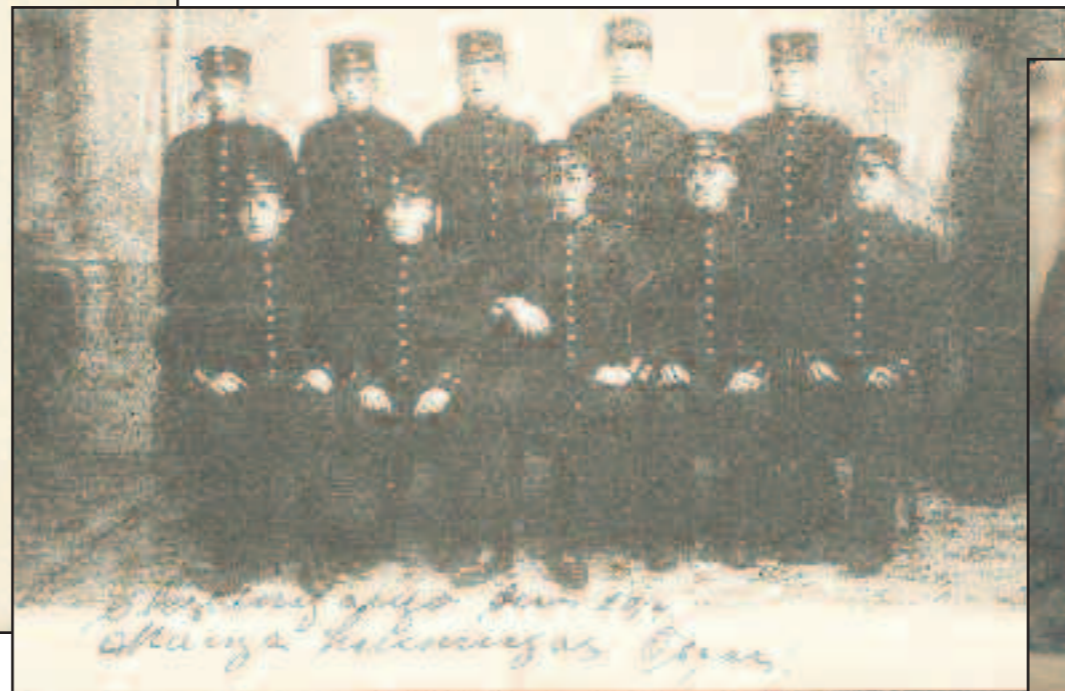

Foto: Bror Malmquist 1904.

Foto: Okänd 1919.

J. 3. Markus Izikowitz och Bror Malmquist

Markus Izikowitz var den som sålde de flesta vykort under de stora vykortsåren kring 1900–1910 och oftast var det Bror Malmquist som fotograferade.

Foto: Okänd cirka 1900.

Markus Izikowitz hade affär i Jönköping men sommartid var han ofta i Skillingaryd där familjen hyrde ett hus på nuvarande Kaffegatan. Han drev också denna handelsbod på Västra Lägret. Han lät ta fram många vykort under sina år i Skillingaryd.

Efter tiden med handelsboden hade Izikowitz en liten affär vid Tofterydsvägen, Apels hus, Mårtenssons. Det är numera sommarstuga vid Linnésjön. På bilden är det inte Markus Izikowitz utan Svenning Eriksson, som var farfar till frisör Sven-Olof Eriksson.

Foto: Okänd cirka 1920.

På det här kortet har Markus Izikowitz skrivit 500. Han hade alltså beställt 500 kort av detta motiv, Åbron som finns på sidan 27. Sannolikt gjorde han nya beställningar efter hand då det finns små skillnader i trycken.

Foto: Bror Malmquist cirka 1900.

Bror Malmquist hade sin inglasade ateljé i tornhuset på nuvarande Södra Järnvägsgatan 6. Flera av hans fotografier som blev vykort tog han från sin balkong. Troligen tog han de flesta av de kort som Izikowitz sålde.

Izikowitz gav ut minst 25 vykort från Skillingaryd och nästan alla hade stark militär anknytning. Detta kan väl sägas ha mindre anknytning men det kan noteras att järnvägsstationen hade två väntsalrar varav den ena för

Foto: Okänd cirka 1900.

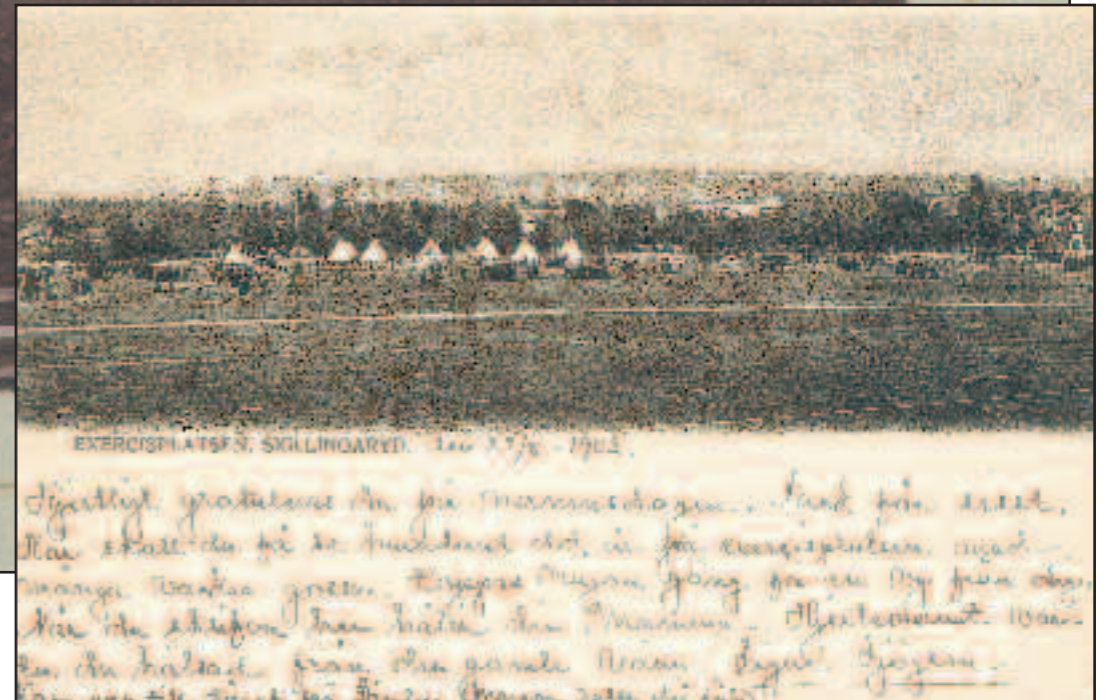

J. 4. Från Bror Malmquists

Bror Malmquist utbildade sig till fotograf i Amerika och han återvände till Skillingaryd där han flyttade in i det pampiga tornhuset på Södra Järnvägsgatan 6, som ses på föregående blad. Här hade sin ateljé och från balkongen tog han många klassiska foton över Slätten.

Slätten 1896 och den vita linjen var huvudvägen genom samhället, den som senare kom att kallas riksettan och E 4:an. I dag säger man mest Storgatan och Södra Vägen.

Ibland kan man finna både vykort och riktiga fotografier av exakt samma bild. Bror Malmquist tog fotot från sin balkong på Södra Järnvägsgatan och här hade han en fantastiskt vy ut mot Slätten, den tidens exercisplats.

Ge akt på olika tryck av de två vykorten med rött tryck på den ena. Detta kort är tryckt i Tyskland: Ljustr. Rud. Bellander, Hamburg.